

Vararikko

Kirj. I. S. Onási.
(Jatkoa.)

Palvelija vilkaisi lehteä. "Kas..... kun yksi tämän kaupungin luote-tuimmista pankeista on tehnyt vararikon. Kyllä siinä jytäkässä taas meni monen köyhän säästöt."

Elli käännähti ympäri. Mitä sinä sanoit pankista?"

"Sen vaan että Boylston säästö-pankki on suljettu, on tehnyt vararikon."

"Herra jumala..... kirkasi Elli..... voi luoja..... ja minun..... sen enem-pää sanomatta ryntäsi hän ulos o-vesta. Palvelijat huusivat perään, että ottaa takkinsa, oli niin kolea ilma, muuten saa kuoleman taudin, mutta Elli oli pois jo kuuluvista."

Silmät suurina katselivat palvelijat toinen toistaan. Akkia asia selveni. Yhdestä suusta sanottiin: "siellä ne Ellin vuosikymmenen säästöt ovat."

"Ei mutta kyllä yhden täytyy lähteä perään. Muuten hän voi vielä pyörtyä keskellä katua."

Mari niminen tyttö lähti perään palton ja huivin kanssa.

Sillä välin Elli juoksi kuin miellipuoli, avopäin, hieno pumpuli-leninki päällä. Ihmiset kääntyivät katso-maan.

Vähän matkan päässä tulla pilpoti Mari avopäin, palto kalinapissa. Jopa alkoi ihmislikin lähteä heidän jälkeensä. Polkanulikoitakin alkoi puikkelehtia aikuisten välistä, ryntäen eteenpäin, että olivat isommat kaatua.

"Saakell yie..... aina noita kersoja-kin pitää olla joka helvetin palkassa, kuuluu kirolluja. Jopa oli joukko kapulajussiaakin" matkassa. Eräessä palkassa sai yksi heistä Ellin hihas-ta kiinni.

"Antakaa minun mennä, huusi El-li ja repäsi itsensä irti miehen kyn-sistä sellaisella vauhdilla, että poliis-in hatu lensi monta sylvä sivulle. Pojat nauraa ihittivät. Poliisin pyöreä naama kävi verpunaiseksi. Läähättäen ryntäsi hän uudestaan perään. Mutta kiinni eivät Elliä saa-neet.

Viimein saapuivat he pankille. Siel-lä odotti pitkä jono ihmisiä sisään-päästäkseen. Elli juoksi rivin etu-neniin, mutta vartijat ottivat hä-nestä kiinni ja kuljettivat aivan ri-vin loppuun. "Teidän palkkanne on tässä." Elli pani vastaan, huusi ja pul nyekkiä: "Minä tahdon rahani..... kuuletteko..... rahani!"

"Maltakaa itsenne tai virkaveli korjaa teidät", huomautti eräs. Pol-litseilla oli täysi työ pitää ihmiset etäämpänä.

Mariin jo saapui paikalle. "Elli kulta, pane tämä palto päällesi, saat muuten kuoleman taudin."

Elli ei ottanut kuullakseen, sopot-ti vaan lakkaamatta..... "Minun sääs-töni..... elämäni..... ansioni, vaivani palkka on tuolla..... tulen hulluksi."

"Kyllä sinä saat osan niistä, kun ovet avataan", koetti Mari lohduttaa.

Vihdoin ovet avattiin.

Vaan neljättä osaa rivistä ei ollut vielä hälvennyt, kun portit lyötiin kiinni. Syntyi aika mellakka. Miehet kirollivat ja puivat nyrkkejään ja naisia pyörtyi. Mutta Elli syök-sähti suljetulle ovelle. Hän takoi nyrkillään oveen, huusi kuin miellipuoli..... "Avatkaa..... avatkaa..... ra-hani..... kaksitoista vuotta olen ra-tanut..... ja nyt..... rahani..... ja nyt....."

Virkaveli tarttui häneen kiinni. Mutta Elli tappeli vastaan, repi tuk-kaansa ja kirkui..... kaksitoista vuot-ta..... kaksitoista vuotta viisituhatta dollaria..... voi jospa olisin antanut Lundenille lainaksi.

Vihdoin voimansa loppuivat. Kän-nensä kävi käheäksi ja lyyhistyen maahan hän mumisi: "Voi taivas.....

voi pyhä jumala auta..... taivas! Mari tuli paikalle, pyysi poliisia et-tei veisi Elliä mukanaan. Hän toi-mittaisi tytön kotiin.

Vaunut kutsuttiin paikalle ja Elli nostettiin niihin. Elli ei enään pan-nut vastaan. Silmät tuljottivat. Hän oli kuin halvattu, huulet liikkuvat, mutta ääntä ei niiltä päässyt.

Mari olisi tahtonut sanoa jotakin lohduttaakseen häntä, mutta hän ei keksinyt mitään joka olisi voinut auttaa, ei vaikka kuinka olisi tahtonut. Hän muisteli nyt niitä pitkiä vuosia, jolloin Elli oli käynyt van-holla rääsyyllään; ilman huveja..... ilman ystäviä..... vaan rahan takia, ja nyt hän oli kaikki menettänyt. Hän oli jo vanhako..... yksin..... vol-mansa eivät olleet enään samat kuin nuorempana..... kauheata..... viisitu-hatta!

Joku palvelijoista kävi työnsä lo-massa katsomassa Elliä.

"Kyllä se taitaa sittenkin järkiin-sä tulla, näyttää jo hyvin tyyneeltä, ja puhuu niinkuin ainakin järkevä. Kova kolaushan se on kun ajattelee itsensä kohdalle."

Illalla kysyi Mari jos Elli haluaisi toveria yöksi. "Pahaltahan sellainen ensin tuntuu, mutta kyllä siltä vielä yli pääsee," hän puheli.

"Niin, kylläköi sitä vielä sen yli pääsee", toisti Elli hiljaa. "Ei, en minä tarvitse toveria..... menehän vain nukkumaan, kiitos vain..... kyl-lä minä toimeen tulen."

Mari olisi tahtonut vielä jotakin sanoa. Tuossa tynneydessä oli jo-takin omituista..... ehkä se oli vaan mielikuvitusta..... mutta sittenkin!

"No hyvää yötä..... jos tuota tar-vitsit jotakin, kutsu minut."

"Kiitos kaikesta..... ja hyvää yö-tä."

Ensimäiseksi seuraavana aamuna meni Mari kolkuttamaan Ellin ove-le. Ei kuulunut hiiskausta. Elli ve-telee vielä unia, arveli Mari. Mutta kun hän kurkisti avaimen reikästä, huomasi hän, että se oli täytetty. "Taivaan luoja..... hän hyppäsi pys-tyyn, koetti oven nuppi. Se oli lu-kossa. "Elli..... Elli, avaa ovi!" Mutta kun ei mitään kuulunut, syök-syi Mari alakertaan.....

"Tulkaa herran nimessä. Ellille on varmaasti jotain tapahtunut."

Miehiä ryntäsi ylös. Ovi lyötiin sisään. Sellainen kaasun haju tul-vahti vastaan, että miehet olivat pö-kertyä. Vihdoinkin saatiin ikkunat auki ja kaasuputki kiinni.

Niin oli Elli päivänsä lopettanut. Ei hän ollut kestänyt tätä kovaa ko-lausta. Pankkikirja oli suonenvetön-tapaisesti puristettuna käteen, auki viimeisen viennin sivulla ja alle piir-retynä useampaan kertaan epävar-malla kädellä: viisituhatta, viisituhatta.

Työn marttyyrit

Kirj. Arvid Johnson
(Jatk.)

Työnantajat yleensä tietävät tä-män asian tärkeyden paljon selvem-min kuin me työmiehet, siinä kun he ostaessaan ihmisen työvoiman myöskin tahtovat ostaa hänen miell-piteensä. Katsokaas herra Köry, työmies työmaalla uhratessaan ruu-miinsa voimia yksityisten yrittäjien hyväksi uhraa henkisiä kykyjään, o-man itsensä ja luokkansa hyväksi täydellisesti käsitteän etujen vastak-kaisuuden, on hän ajan oloon enem-män vahingollinen kuin hyödyllinen työnantajalle. Ensiksikin siinä, että hänen yhteistä hyvää tavoitteleva ä-llynsä riitelee yksityisen etuja palve-levan ruumiinsa kanssa ja toiseksi selittäessään nitokantaansa omille kansatoverilleen. Sitäkin oman etunsa vuoksi, jota kuitenkin on mahdotoin saavuttaa ilman kanssa-

ihmistensä apua, josta näin ollen muodostuu yhteinen hyvä — joka heidän asian olvalleluuun muodos-tuu yksityisyrittäjän täydelliseksi häviöksi. Työnantaja kylläkin vaa-tii työntekijältä älykkäisyyttä — on pakoitettukin ainakin tuotannon jol-lakin alalla sitä käyttämään, — mut-ta hän vaatisi sen olevan rajoitet-tua ainoastaan jollekin käytännölliselle alalle ja juuri tässä on kohta, missä he suurimmin erehtyvät. Onko kelloin ihmisyyksillä, yhdistyneenä eli ei — syyn yhä lisäänty-esä sellaiseksi, että se järkyttää ko-ko ihmisyyteiskuntaa, uhaten sen o-lemassaoloa — mahdollisuus asettaa vissi raja tutkivalle ihmis järjelle. En luule olevan, ei ainakaan silloin, kun kysymyksessä oleva syy on ih-misen vapaasta tahdosta riippumatta saatu aikaan ja jolloin älyllinen tut-ki ja seurauksena itse syystä. Me tie-dämme, että täyttyessämme erillaisia seurauksia, jotka kuitenkin kaikki vaikuttavat samaan tapaan, joko sit-ten hyvää eli huonoa, ja seurattessam-me niitä saavutamme itse syyn, joka mitään muuta tietä on mahdotoin löytää. Nyt kun syy ja seurauks kum-painenkin ovat itse ihmisissä, niin onko mitään, joka estäisi sellaisen jaoston poistamisen. Kaikki, mitä tarvitsemme on äly, joka ilman usko-tettuja harhakäsitteitä kasvaisi no-peaan aivan itsestään — syyn seu-ruksena. Mutta juuri tässä, antaak-semme tilaa vapaalle harkinnalle, o-lisi avustus tarpeen, nimittäin pois-taessamme vanhoja harhakäsitteitä ja luomme tilaa uusille.

Kuitenkin palatkaamme asiaamme. Minusta näyttää, että sittenkin tämä elämämme pääkysymys on paljon tärkeämpi kuin mitään siltä johtuvat sivuseikat. Niin tuota — jos emme voi turvautua lääkäriin lausuntoon, eikä meillä myöskään ole järjesty-nyttä työväkeä, jota voisimme käyt-tää turvanamme, niin mitä voisimme tehdä? — Minulla olisi neljä mies-tä jotka kuulostivat omaavan koko joukon kapinanhenkä yhtiötä vas-taan. Nämä miehet olivat kaikki yhdessä mainitun tapahtuman sat-tuessa. Luulen, että he todistaisivat niinkuin asiat todellisuudessa ovat.

"Luullaitteko hra Köry olevan mi-tään mahdollisuutta, jos koettaisim-me näiden todistusten nojassa?"

"Te, hra Kekonen, näytätte rasva-rina tuhtavan yhteiskunnallisen ti-lanteemme yhtä hyvin ja kukaties paremminkin, kuin minäkin suutari-na — ainakin monin kerroin parem-

min kuin meidän nykyiset oppineet viisaamme."

"Kuitenkin otaksun tuntevani tä-män nykyisen porvarillisen "vääryy-den" — jota kutsutaan sitä ymmär-tämättömän kansan kielellä oikeu-deksi — siksi hyvin, että tiedän si-nä ei olevan turvaa köyhällä hakies saan oikeudellista osaansa rikkaalta. Ja kuinka se voisi olla mahdollista-kaan silloin kuin ei me köyhät ole olleet edustettuna kirjaimellisten lakien laadinnassa. Me ainoastaan o-lemme edustaneet niitä poissaolol-lamme ja vaitiolollamme, joka puo-lestaan antaa näille laeille hyväksy-tyn oikeudellisen leiman. — Vääräys on täysin oikeutettua niin kauan, kuin sen käyttö synnyttää kansan tarpeita vastaavan uuden oikeuskä-sitteen. Silloin kuin kansat sen näin ymmärtävät, eletään — ei py-syvää — mutta uutta aikaa, joka puolestaan luo uusia käsitteitä. Niin aina eteenpäin kohti aikaa, jolloin suuri luonto-äitimme nöyrästi allis-tuu ihmisen korkean älyn käskystä. Älkäämme siis niinkään paljon pu-huko päämäärästä, vaan asteista mi-hin kulloinkin pyrimme ja niistä kei-noista, joidenka avulla voimme saa-vuttaa tämän välttämättömästi saa-vutettavan asteemme — Köyhien keskinäistä nykyisen "oikeutemme" käyttöä olen aina vastaan yksin sil-täkin syystä, ettei se milloinkaan tuota heille muuta kuin aineellista häviötä, mutta pääasiassa sentäh-den, että se lujittaa porvarillisen oi-keusistuksen perusteita. Jokainen kerta, kun köyhät työmiehet omis-sa keskinäisessä asioissaan käyttävät porvariston lakeja ja oikeuslaitoksia, antavat he itse laitokselle oikeudellisen leiman, jonka oikeuskäsite on py-hä ja jonka päätösvalta on yläpuolel-la kaikkien muiden käsitteiden. Päin-vastainen olisi asian laita, jos emme sitä milloinkaan keskenämme käyt-täisi. Silloin yleinen käsitteemme sen tuomitsisi ja laitos olisi kelpaa-maton jo sinänsä. — Jos naapurien kesken syntyisi erimielisyyksiä — jo-ka on luultavaa, niin kauan kuin avuttomana yksikseen harhallemme ilman lähempää toistemme tuntemus-ta — voisimme pystyttää keskinäi-sen enemmistön miellipiteellä rat-kaisevan päätösvalta-oikeuden. Mut-ta siinä olen kansasi täydellisesti yhtä mieltä, että niin kauan kuin ei nykyisistä laitoksista synny oi-keusvastaisia miellipiteitä, ovat ne aivan palkallaan, sillä vahingollinen käsite tuomitsee itse itsensä. (Jatk.)

Rahanlähettäjille!

Kansalaisillemme maksamme dollareista Suomen Pankin virallisen myyntikurssin. Kurssin muuttuessa Suomessa se meille ilmoitetaan sähkösanomalla. Näin saatte dollareitanne

KORKEIMMAN HINNAN.

Yllämainittua tapaa seuraten me maksomme dollarista

Smk. **21.90** | Smk. **21.90**
Kesäk. 24 p. | Kesäk. 25 p.

Lähetyskustannukset 25 senttiä postiteitse, \$3.50 sähköteitse.

Suomen Osuuskappojen Keskuskunta r. l.
ainoa asiamiehemme Suomessa, vastaa kauttamme lähetetyistä rahoista.

HELANDER & NEKTON
PRIVATE BANKERS,

Woolworth Bldg., Room 1104, 233 Broadway, New York City.